FilmoTeca de Catalunya

Generalitat de Catalunya

Centre de Conservació i Restauració, 2CR

La Filmoteca de Catalunya restaura *Gaudí*, de Manuel Huerga, amb la música original de Michael Nyman i la seva projecció a la gran pantalla.

El projecte, impulsat amb el suport del Departament de Cultura en el marc de l'Any Gaudí, ha comptat amb la participació de Manuel Huerga i la col·laboració del productor Paco Poch.

Barcelona, 1 de desembre de 2026. La Filmoteca de Catalunya presenta la restauració de *Gaudí* (Manuel Huerga, 1988), realitzada amb el suport del Departament de Cultura en el marc de l'Any Gaudí, una iniciativa del Consell Antoni Gaudí que commemora el centenari de la mort de l'arquitecte i promou el coneixement, la difusió i la reinterpretació contemporània del seu llegat.

La restauració ha estat dirigida per Ferran Alberich, amb la valuosa participació de Manuel Huerga i la col·laboració fonamental del productor Paco Poch. El projecte ha fet possible la restauració de les dues versions de la pel·lícula: la versió original, amb música de Michael Nyman, que va quedar inèdita, i la de 1989, amb música de Carlos Miranda. Així mateix, ha permès culminar una aspiració present des dels orígens del film: presentar-lo en una pantalla cinematogràfica amb la fidelitat que exigeix la complexitat del seu tractament visual.

Una mirada cinematogràfica sobre l'univers de Gaudí

Dirigida per Manuel Huerga i produïda per Paco Poch, *Gaudí* és una obra singular del cinema català de finals dels anys vuitanta. Lluny del relat biogràfic convencional, la pel·lícula s'aproxima a Antoni Gaudí a través de la força de les imatges, la música i el muntatge, en un diàleg entre l'arquitectura, la ciutat i la construcció del mite gaudinià.

El film reflecteix l'interès de Huerga per l'experimentació formal i per la relació entre l'art, la cultura i els mitjans audiovisuals, ja present en programes innovadors de TV3 com *Arsenal* i *Estoc de pop*. La trobada amb Paco Poch, productor vinculat al cinema independent i a la defensa de projectes de risc creatiu, va fer possible una proposta que trasllada al llenguatge cinematogràfic la llibertat formal i la capacitat d'invenció associades a l'obra de Gaudí.

La producció, però, va haver d'afrontar dificultats importants. En un moment en què la continuïtat del projecte estava compromesa, el suport de Josep Maria Figueras Bassols (1928-1994), empresari i mecenes vinculat a l'arquitectura i a la cultura, va contribuir a fer possible que la pel·lícula arribés a terme.

La pel·lícula es va presentar a l'INPUT d'Estocolm l'any 1989, encara amb la banda sonora de Michael Nyman. També va obtenir el Premi de la Crítica al Festival Internacional de Cinema de Barcelona.

Gaudí es va estrenar televisivament l'11 de setembre de 1989, inaugurant les emissions regulars del Canal 33 de Televisió de Catalunya. Aquest fet li confereix un valor històric afegit, com a testimoni del moment de consolidació de l'audiovisual català contemporani i de la renovació dels llenguatges televisius.

Una creació col·lectiva

Gaudí és el resultat d'un treball artístic i tècnic profundament col·lectiu, en què les diferents disciplines van contribuir a construir la singularitat formal de la pel·lícula.

En el treball interpretatiu destaca especialment Carles Sabater, que dona vida al Gaudí central de la pel·lícula. Jesús Orús, Santiago Claramunt i Lluís Padrós completen el retrat del personatge, encarnant-lo en diferents etapes de la seva vida. Al seu costat, el film reserva també aparicions singulars i inesperades, com les de Carles Hac Mor i Gerard Quintana, que reforcen la dimensió polièdrica de l'obra.

La construcció formal de la pel·lícula és fruit de la confluència de nombroses aportacions artístiques i tècniques: la direcció artística de Jorge Deniz i Ramon Olives; el muntatge de Josep Aixalà, Toti Rovira i Marcel Abril; el maquillatge d'Elysenda de Villanueva; el vestuari d'Andrés Urdiciaín; el so de Joan Quilis, i el grafisme de Mariona Omedes. El treball conjunt de tots aquests professionals va ser essencial per donar coherència a una obra construïda a partir de tècniques, materials i registres molt diversos.

En aquest procés, la fotografia de Tomàs Pladevall va tenir un paper determinant. El seu treball amb la llum, les textures i els tractaments fotoquímics va donar forma a un univers visual que evoca materials cinematogràfics de diferents èpoques i que constitueix un dels elements més singulars de la pel·lícula. El seu fons professional, dipositat a la Filmoteca de Catalunya, ha estat una font de gran valor per reconstruir el procés creatiu del film i orientar les decisions de la restauració.

La seva mort durant el desenvolupament del projecte ha representat una pèrdua especialment sentida, tant per la seva estreta vinculació amb *Gaudí* com per la seva contribució excepcional al cinema i a la preservació del patrimoni cinematogràfic català.

Dues músiques, dues experiències del film

La història de *Gaudí* està marcada per l'existència de dues bandes sonores, que estableixen relacions molt diferents amb les imatges.

El primer muntatge contenia una partitura original de Michael Nyman, composta, enregistrada i sincronitzada íntegrament amb el film. La seva música, decididament contemporània, accentuava la tensió i la dimensió experimental del muntatge. Aquesta va ser la versió presentada a l'INPUT d'Estocolm. Posteriorment, la banda sonora va ser rebutjada per la part francesa de la coproducció i va haver de ser substituïda per no comprometre'n el finançament.

Carlos Miranda va assumir aleshores l'encàrrec de compondre una nova partitura. Compositor, pianista i director d'orquestra format a Xile i al Royal College of Music de Londres, ha desenvolupat una part important de la seva trajectòria en els àmbits de la dansa, el teatre, el cinema i la música escènica.

A diferència de la contemporaneïtat de la música de Nyman, Miranda va crear una partitura que remet a l'acompanyament del cinema mut i a l'imaginari cinematogràfic dels anys vint. Manuel Huerga li va demanar una música evocadora, pròxima a les composicions de Carl Davis per a les restauracions de grans clàssics del cinema mut, i ha destacat posteriorment l'extraordinari treball del compositor.

Les dues bandes sonores tenen un valor propi i proposen experiències diferents de la pel·lícula: la música de Nyman en reforça la modernitat i l'experimentació formal, mentre que la de Miranda vincula les imatges amb l'univers cinematogràfic de les primeres dècades del segle XX. La restauració de totes dues versions permet valorar aquesta doble lectura i comprendre millor les decisions artístiques i les circumstàncies de producció que van configurar l'obra.

De la postproducció en vídeo a la pantalla gran

Gaudí es va rodar en blanc i negre de 35 mm i 16 mm. Posteriorment, les imatges es van transferir a cinta de vídeo per completar la postproducció i incorporar-hi efectes i rètols. Aquesta combinació de procediments fotoquímics i videogràfics va permetre construir la complexitat visual del film, però també en va condicionar la conservació i les possibilitats d'exhibició.

Paco Poch sempre havia volgut estrenar la pel·lícula als cinemes. Tanmateix, les dificultats de la postproducció i les limitacions de les eines disponibles a finals dels anys vuitanta van fer inviable obtenir una còpia cinematogràfica que reproduís amb prou fidelitat el resultat final.

El film va quedar així vinculat principalment a la televisió, tot i haver estat concebut amb una ambició visual que reclamava la gran pantalla.

Les eines digitals actuals han permès afrontar finalment aquest repte. La restauració ha reconstruït la pel·lícula a partir dels diferents elements originals i ha traslladat a un format cinematogràfic contemporani el complex treball realitzat entre el laboratori fotoquímic i la postproducció en vídeo. D'aquesta manera, més de tres dècades després de la seva realització, *Gaudí* pot arribar a la gran pantalla en unes condicions que respecten la singularitat de la seva proposta visual.

Una restauració especialment complexa

La diversitat dels materials conservats, entre els quals hi ha negatius i positius de 35 mm i 16 mm, elements videogràfics, cintes magnètiques de so i negatius de so òptics, ha requerit un estudi comparatiu detallat. L'objectiu ha estat comprendre la funció de cada element i recrear, mitjançant les eines digitals actuals, la complexitat del tractament original de la imatge.

La direcció del projecte ha estat confiada a Ferran Alberich, reconegut restaurador fílmic i historiador del cinema. La combinació de coneixement tècnic i criteri historiogràfic ha estat especialment rellevant en una obra en què no es tractava únicament de recuperar uns materials, sinó de reconstruir un procés creatiu desenvolupat entre tecnologies diferents.

A més de les dues versions històriques, la restauració ha donat lloc a una nova versió realitzada per Manuel Huerga, que ajusta algunes imatges i incorpora plans que no s'havien inclòs en el muntatge definitiu de 1988.

Un projecte de restauració compartit

L'estudi i la restauració de *Gaudí* s'han dut a terme durant el 2026. Els materials cinematogràfics s'han digitalitzat amb l'escàner Director de Lasergraphics, a l'ESCAC, mentre que la captura dels vídeos PAL i de les cintes magnètiques de so s'ha realitzat al Centre de Conservació i Restauració de la Filmoteca de Catalunya i a VCN Pro, a Barcelona. El tractament de la imatge i el color s'ha desenvolupat amb la participació de l'ESCAC, Pandora Films, Loveostudio i Nueveojos.

El projecte ha combinat l'estudi dels materials conservats, la documentació del procés creatiu original i el diàleg amb els seus responsables. La participació de Manuel Huerga i la col·laboració de Paco Poch han estat fonamentals per interpretar les diferents versions, restituir-ne les decisions artístiques i abordar la nova versió del film.

FilmoTeca de Catalunya

Generalitat de Catalunya

Centre de Conservació i Restauració, 2CR

Amb aquesta restauració, la Filmoteca de Catalunya recupera una obra significativa del patrimoni fílmic català i restitueix la complexitat d'una creació concebuda entre el cinema i el vídeo. La possibilitat de veure-la finalment en pantalla gran, així com de recuperar les dues bandes sonores, permet redescobrir la mirada de Manuel Huerga sobre Antoni Gaudí i comprendre millor el procés col·lectiu que va donar forma a la pel·lícula.

La restauració està dedicada in memoriam a Josep Maria Figueras Bassols (1928-1994) i Tomàs Pladevall Fontanet (1946-2026), dues figures estretament vinculades a la història de *Gaudí*.